

KARRIÄRVÄGAR FÖR LÄRARE I STOCKHOLMS STAD

Utbildningsförvaltningens arbete med att utveckla karriärvägar för lärare utgår från mål och aktiviteter i kommunfullmäktiges budget och verksamhetsplan för utbildningsnämnden där det tydliggörs att nya karriärvägar ska skapas för lärare genom karriärtjänster och forskning samt att befattningar som förstelärare och lektorer ska inrättas. Utbildningsnämnden har tidigare fattat beslut om att lärare ska ha möjlighet att göra karriär både genom att vara skicklig i att undervisa och genom att inneha kvalificerade utvecklingsuppdrag där utvecklingslärare ska användas som gemensam benämning (dnr 09-201/1320 samt 10-201/6764). Vidare har nämnden beslutat om att ett meriterings- och portfoliosystem ska utvecklas där särskilt skickliga lärare har möjlighet att dokumentera och synliggöra sina kompetenser i relation till kriterier för lärarskicklighet (dnr 10 -241/578).

I dagsläget har förvaltningen ett antal lärare som arbetar med olika former av utvecklingsuppdrag. Några utvecklingslärare har uppdrag inom arbetet med förvaltningens FoU-program, på språkforskningsinstitut och i grundskolans projekt med lärarcoacher. Ett tjugotal lärare har i uppdrag att på sina skolor leda sina kollegor i lesson/learning studies och ingår i FoU-nätverk under vetenskaplig ledning. Ett tiotal av grundskolorna har under det senaste året inrättat tjänster för lärare där de på olika sätt och i olika omfattning har särskilda utvecklingsuppdrag att t ex coacha och handleda sina kollegor. I gymnasieskolan har under året några lärare med licentiat- eller doktorexamen haft tidsbegränsade uppdrag att driva pedagogisk utveckling som utvecklingslärare. Cirka 30 lärare är forskarutbildade, de flesta med anställning i gymnasiet. Ett tjugotal lärare kommer att bli klara med licentiatexamen inom de närmsta åren. Inom projektet med särskilda VFU-skolor i lärarutbildningen på Stockholms universitet, vilket några grund- och gymnasieskolor deltar i, förväntas det finnas möjlighet att utveckla olika former av karriäruppdrag. Lärare har också möjlighet att meritera sig som särskilt yrkesskicklig lärare genom deltagande i ett särskilt meriteringsprogram. Programmet är kvalificerat och systematiskt där lärare i två steg med olika former av evidens ska dokumentera och visa att de uppnår ett antal aspekter som enligt forskning karaktäriserar en skicklig lärare.

Förvaltningens arbete med karriärvägar för lärare behöver utvecklas ytterligare genom en långsiktig strategi där ansvarsnivåer tydliggörs, olika karriärvägar definieras och konkretiseras samt kopplas till förvaltningens lönepolitiska

riktlinjer och pågående arbete med skolans arbetsorganisation. Beslut och inriktning för arbetet behöver också anpassas efter beslut i skollagen om lärarlegitimation och introduktionsprogram för nyexaminerade lärare samt regeringsbeslut om förstelärare och särskilt yrkesskicklig lärare med forskarutbildning (lektor) med särskilda medel riktade till skolhuvudmän.

Regeringens beslut om förstelärare och lektor

Regeringen har beslutat om inrättande av ett karriärsystem med karriärstegen förstelärare och lektor från och med den 1 juli 2013. Beslutet syftar till att öka kvaliteten i undervisningen, tillvarata särskilt yrkesskickliga lärares kompetenser samt ge lärare vägar till professionsutveckling. Särskilda kvalifikationskrav är utformade för respektive befattning. Huvudman, med rektor som viktig part, bedömer vilka lärare som uppfyller kvalifikationskraven och kan utses till förstelärare och lektor. Rätten att kallas lektor ska följa läraren om den börjar ny anställning hos annan huvudman. Enligt beslutet bör både förstelärares och lektors arbetsuppgifter i allt väsentligt bestå av undervisning och uppgifter som hör därtill. Andra uppgifter som förstelärare föreslås inneha är till exempel stötta och sprida sina kunskaper i ett kollegialt lärande, coach till andra lärare eller huvudansvarig för ett ämne. Lektor föreslås bland annat driva ämnesövergripande projekt, bedriva egen forskning, sprida kunskap om aktuell forskning och hålla kontakt med lärosäten.

Huvudmannen ansöker hos Skolverket om statsbidrag om högst 85 000 kr per förstelärare respektive 170 000 per lektor och år, inklusive sociala avgifter. I budgetpropositionen för 2013 (prop 2012/13:1) föreslås det för reformen avsättas 187 miljoner kronor, 468 miljoner kronor för 2014 och 749 miljoner kronor för 2015. Från 2016 och framåt ska 880 miljoner kronor avsättas. Skolverket kommer att beräkna en bidragsram för varje huvudman som har sin utgångspunkt i antal elever.

Karriärvägar för lärare i Stockholms stad

Utbildningsförvaltningens arbete med karriärvägar för lärare ska bidra till att utbildningen vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet samt en undervisning och skolverksamhet med hög kvalitet. Det ska tillvarata skickliga lärares kompetenser, ge möjligheter till professionsutveckling och skapa förutsättningar för en pedagogisk karriär som alternativ till en chefskarriär. Det ska även bidra till rörlighet mellan stadens skolor. Strukturer och definitioner på karriärvägar och dess koppling till förvaltningens lönepolitiska riktlinjer ska vara tydliga och transparenta så att medarbetare och chefer har en gemensam bild av vad de innebär. Arbetet ska också synliggöra förvaltningen internt och externt som

en attraktiv arbetsgivare i syfte att kunna möta framtida rekryteringsbehov i och med stora pensionsavgångar och växande barnkullar.

Lärare ska ha möjlighet till professionsutveckling och karriär genom att på olika sätt fördjupa och utveckla sina kompetenser och förmågor samt tillvarata dem i utveckling av undervisning och skolverksamhet. Det ska finnas två olika karriärspår där det ena syftar till skolledarskap och det andra till en pedagogisk/didaktisk karriär inom läraruppdraget. Idag har förvaltningen ett tydligt utformat chefsspår men behöver tydliggöra hur lärare kan göra karriär genom högre studier, erfarenhet samt skicklighet i att undervisa och utöva av läraruppdraget.

Pedagogisk/didaktiskt karriärspår med kompetenstrappa

Ett led i tydliggörandet är att särskilja vilka erfarenheter och kompetenser som är kvalificerande för olika former av karriäruppdrag. För att synliggöra och skapa en enhetlig och tydlig struktur som grund för lönesättning och tillsättning av särskilda uppdrag behöver förvaltningen utveckla både karriärvägar och en kompetenstrappa och tydliggöra hur kopplingen mellan kvalifikationer och särskilda uppdrag ser ut. Kriterier och kvalifikationer som definierar de olika stegen från examinerad lärare till lektor behöver utformas. De olika stegen ska vara differentierade i komplexitet samt formella och erfarenhetsbaserade kompetenser. Idag finns genom beslut i skollagen och riktlinjer från Skolverket tydliga kriterier för vad som gäller för examinerad och legitimerad lärare. Även för förstelärare och lektorer kommer det att finnas särskilda kvalifikationskrav.

Lärarens förmåga och skicklighet att undervisa och utöva läraruppdraget ska vara grund för löneutveckling och kvalificerande för karriäruppdrag. De skickligaste lärarna ska ha de högsta lönerna och deras kompetens ska tillvaratas för att bidra till en skola med hög kvalitet. För att säkerställa en likvärdig och synlig bedömning av lärarkompetens och utnämning till karriäransättning behöver läraruppdraget och lönekriterierna vara tydligt definierade och utgå från det som forskning visar på är framgångsrikt utövande av läraruppdraget. Lärare behöver kunna dokumentera och visa på sin professionsutveckling och få återkoppling i medarbetarsamtal på hur kompetenser och förmågor kan utvecklas. Genom meriteringsprogrammet är det möjligt för de skickligaste lärarna att genom dokumentation visa att de uppnår aspekter som enligt olika forskningsrapporter definierar det excellenta lärarskapet.

Även högre studier ska vara kvalificerande för högre lön och särskilda karriäruppdrag. Lärare ska ha möjlighet att bygga på sin formella kompetens utöver grundutbildning till magister/master och forskarexamen och därmed lektorstitel. Beviljande av studier ska ske i dialog mellan rektor och lärare samt

utifrån skolans behov och möjlighet att i skolutvecklingsarbetet tillvarata de kompetenser som läraren utvecklar för till exempel särskilda uppdrag som utvecklingslärare.

Kompetenstrappa

Kompetenstrappan ska visa på hur en lärare kan utvecklas i sin profession och de kompetenser och förmågor som är kvalificerande för olika former av karriäruppdrag. Utgångspunkt är formell kompetens, erfarenhet och visad pedagogisk skicklighet.

Examinerad lärare i introduktionsår: Lärare med behörighetsgivande examen som är anställd och har förutsättningar att genomföra sitt uppdrag enligt Skolverkets kvalifikationskrav och förvaltningens introduktionsprogram.

Legitimerad lärare: Av skolverket legitimerad lärare som undervisar i de ämnen och skolår som läraren är behörig för.

Erfaren lärare: Har minst fyra års erfarenhet av undervisning i de ämnen som läraren är legitimerad för och av rektor bedöms som pedagogiskt skicklig. Läraren kan även ha byggt på sin formella akademiska kompetens utöver grundutbildning genom till exempel, VFU- handledarutbildning, mentorsutbildning, ledarskapsutbildning, magister-/masterexamen, ämnesbreddning, ämnesfördjupning eller specialpedagog/-lärarutbildning.

Dokumenterat yrkesskicklig lärare: Lärare som har kvalificerat sig som erfaren lärare med minst fyra års erfarenhet och genom systematisk och strukturerad dokumentation visat att den

- har särskilt god förmåga att förbättra elevernas studieresultat
- synliggör elevernas lärande och resultat
- har stort engagemang i undervisning och arbetar för hela skolans och alla elevers utveckling
- skapar en trygg lärandemiljö och har höga förväntningar på eleverna och deras förmåga att utvecklas
- utvecklar sin praktik och bidrar till kollegors och yrkets kunskapsutveckling

Lektor: För att kvalificeras för titeln lektor ska en lärare uppfylla statsbidragsförordningens (SFS 2013:70) krav om examen på forskarsnivå och under minst fyra år ha visat på pedagogisk skicklighet samt uppfyllt kriterierna för dokumenterat yrkesskicklig lärare. Även lärare som av Skolverket eller annan huvudman utnämnts till lektor ska anställas med titeln lektor. Licentiatexamen bör

avse ämnesdidaktik eller ett ämne som kan hänföras till ett undervisningsämne alternativt lärare som har avlagt speciallärarexamen och därutöver minst licentiatexamen inom det specialpedagogiska ämnesområdet med nära anknytning till undervisning i den skolform som läraren arbetar.

Karriärvägar

Det ska finnas olika former av karriärvägar som möjliggör för lärare att inneha uppdrag som kräver specialistkompetens eller är av mer generellt pedagogisk karaktär men som syftar till att utveckla kunskap om undervisning och lärande.

Legitimerad lärare: Lärare som undervisar i läraruppdrag enligt partsöverenskommen arbetsbeskrivning för lärare i Stockholms stad.

Utvecklingslärare: Lärare som har särskilt uppdrag som inte omfattas av kriterier för förstelärare och lektorat men innebär mer kvalificerade uppgifter än ordinarie läraruppdrag som syftar till att utveckla den pedagogiska verksamheten. Det ska vara uppdrag som rektor/chef bedömer är av strategisk betydelse för skolan eller förvaltningen och kan vara av olika karaktär och komplexitet. Kvalifikationer formuleras utifrån uppdragets karaktär men minst enligt definition för erfaren lärare.

Förstelärare: En förstelärare ska i huvudsak undervisa och ha i uppdrag att utveckla undervisningen och stötta kollegor i deras professionsutveckling. För att bli kvalificerad som förstelärare ska villkoren i skollagen och statsbidragsförordningen (SFS 2013:70) uppfyllas och även kriterier för erfaren och dokumenterad yrkesskicklig lärare.

Lektorat: Lärare som av utbildningsförvaltningen, Skolverket eller annan huvudman har utnämnts till lektor och har i uppdrag att utveckla undervisning i ämne med stark koppling till akademi och forskning samt av utbildningsnämndens beslutade FoU-strategi.

Organisation och genomförande

För att utveckla strukturer och ett karriärsystem som är enhetligt och likvärdigt i staden, har legitimitet och bidrar till ett rättsäkert urval ska gemensamma riktlinjer utformas. Riktlinjerna ska tydliggöra ansökningsförfarande, kvalifikationskrav, urval och anställningsvillkor. Rektors roll vid bedömning och urval har stor betydelse. Gemensamma uppföljningsbara uppdragsbeskrivningarna för de olika uppdragen/befattningarna behöver utformas. Riktlinjer och uppdragsbeskrivningar anpassas till statliga riktlinjer för förstelärare och lektorer och förvaltningens partsgemensamt utarbetade lönekriterier. En avdelningsövergripande organisation

behöver byggas för att hantera fördelning av förstelärare och lektorer mellan skolor och administration av ansökningar från skolor och av statsbidrag. Eftersom reformen om förstelärare och lektorer kommer att träda i kraft den 1 juli 2013 och ansökningar om statsbidraget ska vara gjorda den 17 april 2013, kommer införandet av förslaget ovan och gemensamma riktlinjer genomföras i flera steg. Riktlinjer som gäller för den första ansökningsomgången av statsbidrag har tagits fram där målsättningen är att ansöka om statsbidrag för förstelärare och lektorer enligt den pott som kommer att tilldelas Stockholms stad och fördelas på vuxenutbildning, grund- och gymnasieskola. En partssammansatt grupp kommer att bildas som ska samla frågeställningar och följa processen med att ta fram principer för till exempel urval, prioriteringar och innehåll i uppdrag. Gruppen ska också vara rådgivande i utformande av riktlinjer och i komplexa frågeställningar.